

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки докторів філософії зі спеціальності 034 «Культурологія»

Харків 2016 р.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – розібратися у проблемному колі культурологічної методології.

Завдання:

- з'ясувати зміст методологічного вивчення культури в різноманітті підходів та методів;
- розширити та поглибити засвоєння студентами ролі методології в культурологічних дослідженнях;
- вчити студентів засобами методологічного вивчення культури;
- розвивати у студентів діалогічне ставлення стосовно різних методологічних парадигм.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- зміст проблематики методологічного дослідження культури;
- зміст культурологічних текстів, що пропонуються для вивчення;
- основну літературу по курсу.

вміти:

- самостійно орієнтуватися у різноманітті методологічних підходів до вивчення культури;
- обґрунтувати власну думку щодо дискусійних проблем, пов'язаних з культурологічною методологією;
- аналізувати культурні тексти.

Структура навчальної дисципліни

Назва тем	Кількість годин			
	усього	у тому разі		
		лекц.	сем.	сам. роб.
1. Методологія як галузь науки	4	2	2	
2. Культурологія як парадигма	10	2		8
3. Парадигми культурології	2	2		
4. Постмодерністське осмислення культури	10	2		8
5. Системний підхід до вивчення культури	12	2	2	8
6. Синергетичне вивчення культури	10	2		8
7. Аксіологічне вивчення культури	15	3	2	10
8. Герменевтика в культурології	17	3	4	10
9. Дослідження культури школою «Анналів»	10	2		8
Разом	90	20	10	60

Рекомендована література

Базова

1. Арье Ф. Человек перед лицом смерти / Общ. ред. С. В. Оболенский. – М. : Прогресс – Прогресс-Академия, 1992. – Ч. 1. – 35–110.
2. Барт Р. Война языков. // Ролан Барт. Избранные работы. Семиотика. Поэтика / Сост. Г. К. Косиков. – М. : Прогресс, 1989. – С. 535-540.
3. Барт Р. Две критики. // Ролан Барт. Избранные работы. Семиотика. Поэтика / Сост. Г. К. Косиков. – М. : Прогресс, 1989. – С. 262-268.
4. Барт Р. Критика и истина // Ролан Барт. Избранные работы. Семиотика. Поэтика / Сост. Г. К. Косиков. – М. : Прогресс, 1989. – С. 319-374.
5. Барт Р. От науки к литературе // Ролан Барт. Избранные работы. Семиотика. Поэтика / Сост. Г. К. Косиков. – М. : Прогресс, 1989. – С. 275-283.
6. Барт Р. От произведения к тексту. // Ролан Барт. Избранные работы. Семиотика. Поэтика / Сост. Г. К. Косиков. – М. : Прогресс, 1989. – С. 413-423.
7. Барт Р. Смерть автора. // Ролан Барт. Избранные работы. Семиотика. Поэтика / Сост. Г. К. Косиков. – М. : Прогресс, 1989. – С. 392-400.
8. Барт Р. Что такое критика? // Ролан Барт. Избранные работы. Семиотика. Поэтика / Сост. Г. К. Косиков. – М. : Прогресс, 1989. – С. 269-275.
9. Барт Р. S / Z / Общ. ред. Г. К. Косикова. – М. : Академ. проект, 2009. – 373 с.
10. Гадамер Х. Г. Истина и метод. Основы философской герменевтики / Общ. ред. Б. Н. Бессонова. – М. : Прогресс, 1988. – Ч. II. 2.1. – С. 317-363.
11. Гирц К. Интерпретация культур / Гл. ред. С. Я. Левит. – М. : РОСПЭН, 2004. – 560 с. – Гл. 1,2,5,6.
12. Дильтей В. Категория жизни / Пер. А. П. Огурцова // Вопросы философии. – 1995. – № 10. – С. 129-142.
13. Дильтей В. Наброски к критике исторического разума / Пер. А. П. Огурцова // Вопросы философии. – 1988. – С. 135-152.
14. Каган М. С. Философия культуры. Гл. 14. / М. С. Каган // Избранные труды : в 7 т. – Т. 3. Труды по теории культуры. – СПб. : Петрополис, 2006. – С. 491-501.
15. Каган М. С. Философская теория ценностей / М. С. Каган. – СПб. : Петрополис, 1997. – 225 с.
16. Кармин А.С. Культурология: учебник для вузов / А.С. Кармин. – СПб.: Лань, 2004. – 928 с.
17. Культурология. XX век: Энциклопедия. – В 2 т. – Т.1. – СПб.: Алетрейя, 1998. – 447 с.; Т.2. – СПб.: Алетрейя, 1998. – 447 с.
18. Ле Гофф Ж. Цивилизация средневекового Запада / Под ред. Ю. Л. Бессмертного. – М. : Прогресс – Академия, 1997. – 374 с.
19. Лосский Н. О. Ценность и бытие. Бог и Царство Божие как основа ценностей // Н. О. Лосский Бог и мирское зло. / Сост. А. П. Поляков, П. В. Алексеев, А. А. Яковлев. – М. : Республика, 1994. – Введение. – Гл. II-IV. – С. 250-314.
20. Новейший философский словарь. – Изд. 3 / Сост. А. А. Грицанов. –

Мн. : Книжный дом, 2003. – 1280 с.

21. Постмодернизм. Энциклопедия. / Сост. А. А. Грицанов, М. А. Можейко. – Мн. : Книжный дом, 2001. – 1040 с.

22. Риккерт Г. Науки о природе и науки о культуре / Г. Риккерт // Культурология. ХХ век. Антология. – М.: Юрист, 1995. – С. 69-103.

23. Теория культуры : Уч. пос. / под ред. С.Н. Иконниковой, В.П. Большаковой. – СПб. : Питер, 2010. – 592 с.

24. Фейерабенд П. Против метода. Очерк анархической теории познания // Фейерабенд П. Избр. Труды по методологии. – М., 1986. – С. 125-467.

25. Флиер А.Я. Культурология для культурологов: Учебник для вузов / А.Я. Флиер. – М.: Академпроект, 2000. – 459 с.

26. Чебанюк Т. А. Методы изучения культуры / Т. А. Чебанюк. – СПб. : Наука, 2010. – 350 с.

27. Шейко В. М., Богуцький Ю. П. Формування основ культурології в добу цивілізаційної глобалізації (друга половина XIX-XXI ст.) / В. М. Шейко, Ю. П. Богуцький. – К.: Генеза. – 592 с.

28. Шейко В.М., Богуцький Ю.П., Германова де Діас Е.В. Культурологія: навч. посібник / В.М. Шейко, Ю.П. Богуцький, Е.В. Германова. – К.: Знання, 2012. – 494 с.

Додаткова

29. Афанасьев Ю. Н. История против эклектики: Французская школа «Анналов» в современной буржуазной историографии / Ю. Н. Афанасьев. – М. : Мысль, 1980. – 277 с.

30. Бессонов Б. Н. Герменевтика. История и современность / Б. Н. Бессонов // Гадамер Х. Г. Истина и метод. Основы философской герменевтики / Общ. ред. Б. Н. Бессонова. – М. : Прогресс, 1988. – С. 5-43.

31. Борисов С. В. К вопросу о возможности культурологии как науки / С. В. Борисов // Вопросы культурологии. – 2012. – № 1. – С. 28-32.

32. Гуревич А. Я. «Анналы» на рубеже веков / Сост. С. И. Луцицкая. – М. : XXI век – согласие, 2002. – 284 с.

33. Гуревич А. Я. Жак Ле Гофф и «Новая историческая наука» во Франции / А. Я. Гуревич // Ле Гофф Ж. Цивилизация средневекового Запада / Под ред. Ю. Л. Бессмертного. – М. : Прогресс – Академия, 1997 – С. 352-373.

34. Гуревич А. Я. Исторический синтез школы «Анналов» / А. Я. Гуревич. – М. : Индрик, 1993. – 328 с.

35. Гуревич А. Я. Проблема ментальности в современной историографии / А. Я. Гуревич. – Всеобщая история: Дискуссии, новые подходы. – Вып. 1. – М., 1989. – С. 75-89.

36. Гуревич А. Я. Филипп Арье: Смерть как проблема исторической антропологии / А. Я. Гуревич Арье Ф. Человек перед лицом смерти / Общ. ред. С. В. Оболенский. – М. : Прогресс – Прогресс-Академия, 1992. – 5-36.

37. Дараган Н. Я. Очерк жизни и творчества Мирча Элиаде / Н. Я. Дараган // Элиаде М. Космос и история. Избр. работы. – М. : Прогресс, 1987. – С. 3-26.

38. Елфимов А. Л. Клиффорд Гирц: интерпретация культур / Гл. ред. С. Я. Левит. – М. : РОССПЭН, 2004. – С. 430-451.
39. Жукоцкая З. Р. Культурологические школы советского периода / З. Р. Жукоцкая // Вопросы культуры. – 2007. – № 11. – С. 27-29.
40. Завершинский К. Культурология в жизни общества (материалы к лекционным занятиям) / К. Завершинский // Вопросы культурологии. – № 2. – С. 56-63, № 3. – С. 42-48.
41. Загребин С. С. Культурология и культурологи в контексте научной дискуссии / С. С. Загребин // Вопросы культурологии. – 2012. – № 9. – С. 7-11.
42. Запесоцкий А. С. Становление культурологии как отрасли научного знания (философско-методологический анализ) / А. С. Запесоцкий // Вопросы культурологии. – 2012. – № 2. – С. 4-10.
43. Іванова К. А. Синергетичний підхід до аналізу культури / К. А. Іванова // Грані. – 2010. – № 5. – С. 38-40.
44. Иконникова С. Н. Векторы и ориентиры культурологии в пространстве глобализации / С. Н. Иконникова // Вопросы культуры. – 2008. – № 1. – 1. – С. 4-8.
45. История философии. Энциклопедия / Сост. А. А. Гриценов. – Мн. : Книжный дом, 2002. – 1376 с.
46. Каган М. С. Горизонты и границы диалога в истории культуры: философский анализ / М. С. Каган // Избранные труды : в 7 т. – Т. 1. Проблемы методологии. – СПб. : Петрополис, 2006. – С. 217-226.
47. Каган М. С. О методологическом своеобразии гуманитарного знания / М. С. Каган // Избранные труды : в 7 т. – Т. 1. Проблемы методологии. – СПб. : Петрополис, 2006. – 110-123.
48. Каган М. С. О проблемном поле, образуемом пересечением онтологии и культурологии / М. С. Каган // Избранные труды : в 7 т. – Т. 1. Проблемы методологии. – СПб. : Петрополис, 2006. – С. 138-139.
49. Каган М. С. О синергетическом подходе к построению современной онтологии / М. С. Каган // Избранные труды : в 7 т. – Т. 1. Проблемы методологии. – СПб. : Петрополис, 2006. – С. 265-280.
50. Каган М. С. О системном подходе к системному подходу / М. С. Каган // Избранные труды : в 7 т. – Т. 1. Проблемы методологии. – СПб. : Петрополис, 2006. – 9-20.
51. Каган М. С. О структуре современного антропологического знания / М. С. Каган // Избранные труды : в 7 т. – Т. 1. Проблемы методологии. – СПб. : Петрополис, 2006. – 124-132.
52. Каган М. С. О сфере действия и границах циклической структуры процессов самоорганизации природных и антропо-социо-культурных систем / М. С. Каган // Избранные труды : в 7 т. – Т. 1. Проблемы методологии. – СПб. : Петрополис, 2006. – С. 240-250.
53. Каган М. С. Перспективы развития гуманитарных наук в XXI веке / М. С. Каган // Избранные труды : в 7 т. – Т. 1. Проблемы методологии. – СПб. : Петрополис, 2006. – С. 183-187.
54. Каган М. С. Синергетика и культурология / М. С. Каган // Избранные труды : в 7 т. – Т. 1. Проблемы методологии. – СПб. : Петрополис, 2006. –

C. 166-179.

55. Каган М. С. Синергетическая парадигма – диалектика общего и особенного в методологии познания разных сфер бытия / М. С. Каган // Избранные труды : в 7 т. – Т. 1. Проблемы методологии. – СПб. : Петрополис, 2006. – С. 188-206.

56. Каган М. С. Системность и историзм / М. С. Каган // Избранные труды : в 7 т. – Т. 1. Проблемы методологии. – СПб. : Петрополис, 2006. – 21-30.

57. Каган М. С. Системность и целостность / М. С. Каган // Избранные труды : в 7 т. – Т. 1. Проблемы методологии. – СПб. : Петрополис, 2006. – 133-137.

58. Каган М. С. Становление диалогического мышления и перспективы развития культуры в новом столетии / М. С. Каган // Избранные труды : в 7 т. – Т. 1. Проблемы методологии. – СПб. : Петрополис, 2006. – С. 213-216.

59. Косиков Г. Идеология. Коннотация. Текст. / Г. Косиков // Ролан Барт. Избранные работы. Семиотика. Поэтика / Сост. Г. К. Косиков. – М. : Прогресс, 1989. – С. 5-42.

60. Косиков Г. К. Ролан Барт – семиолог, литературовед. // Ролан Барт. Избранные работы. Семиотика. Поэтика / Сост. Г. К. Косиков. – М. : Прогресс, 1989. – С. 3-45.

61. Культура и культурология. Словарь / Сост. А. И. Кравченко. – М : Академпроект / Екатеринбург : Деловая книга, 2003. – 928 с.

62. Культурология как наука: за и против (материалы обсуждения) // Вопросы культурологии. – 2008. – № 11. – С. 3-31.

63. Левицкий С. Н. О. Лосский. / С. Левицкий // Н. О. Лосский Бог и мировое зло. / Сост. А. П. Поляков, П. В. Алексеев, А. А. Яковлев. – М. : Республика, 1994. – С. 390-409.

64. Лесков Л. В. Синергетика культуры // Л. В. Лесков // Вестник МГУ. – Сер. 7. Философия. – 2004. – № 4. – С. 35-57.

65. Логиновский С. К вопросу о границах научной методологии и специфика гуманитарных наук (на примере анализа познавательного определения понятия «обряд») / С. Логиновский // Вопросы культурологии. – 2007. – № 9. – С. 4-7.

66. Найдорф М. И. К проблеме культурологической терминологии: о механизмах культурной мотивации / М. И. Найдорф // Вопросы культурологии. – 2008. – № 10. – С. 4-7.

67. Неретин О. П. Эволюция форм культурологического дискурса / О. П. Неретин // Вестник Московского гос. ун.-та культуры и искусств. – 2012. – № 1. – 38-44.

68. Пушкарев Л. Н. Что такое ментальность? Историографические заметки / Л. Н. Пушкарев // Отечественная история. – 1995. – № 3. – С. 158-166.

69. Сулимов В. А., Фадеева И. Е. Семиотика культуры как методологическая парадигма / В. А. Сулимов, И. Е. Фадеева // Вопросы культурологии. – 2012. – № 6. – С. 11-15.

70. Сухина И. Г. Антропологический и аксиологический подходы к проблеме понимания культуры / И. Г. Сухина // Наука. Релігія. Суспільство. – 2008. – № 3. – С. 120-128.
71. Уайт Л. Культурология / Л. Уайт // Уайт Л. Избранное. Наука о культуре. – М.: РОССПЭН, 2004. – 421-441.
72. Уайт Л. Культурология / Л. Уайт // Работы Л.А. Уайта по культурологии (Сб. переводов). – М.: ИНИОН, 1996. – С. 162-169.
73. Уайт Л. Понятие культуры / Л. Уайт // Работы Л.А. Уайта по культурологии (Сб. переводов). – М.: ИНИОН, 1996. – С. 126-157.
74. Флиер А. Я. Культурология как гуманитарная наука / А. Я. Флиер // Общественные науки и современность . – 2005. – № 1. – С. 160-168.
75. Флиер А. Я. Построение идеальной модели проблемных полей культурологии / А. Я. Флиер // Вопросы культурологии. – 2012. – № 7. – С. 4-9.
76. Хренов Н. А. Культурология как «русская наука» : локализация культурологического пространства? / Н. А. Хренов // Вопросы культурологии. – 2012. – № 5. – С. 4-9, № 6. – С. 16-19.
77. Чернявская Ю. В. Апология культурологии / Ю. В. Чернявская // Человек. – 2004. – № 6. – С. 44-52.
78. Элиаде М. Космос и история. Избр. работы / Сост. Н. Я. Дараган. – М. : Прогресс, 1987. – 312 с.
79. Элиаде М. Очерки сравнительного религиоведения / Отв. ред. В. Я. Петрухин. – М. : Ладомир, 1999. – 488 с. – Разд. I, III, X, XI.
80. Элиаде М. Священное и мирское. Введение / Мирча Элиаде. Избранные сочинения / Науч. ред. В. П. Калыгин, И. Н. Шептунова. – М. : Ладомир, 2000. – С. 254-259.
81. Яновский Р., Агошков А. О культуре и культурологии: Как возможно познание культуры, ее переживание и философствование о ней? / Р. Яновский, А. Агошков // Вопросы культурологии. – 2006. – № 2. – С. 24-32.